

АНАЛІЗ ВИТРАТ НА ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

У сучасному суспільстві все більше уваги приділяється вирішенню екологічних проблем, які можуть бути спричинені не лише природою, а й діяльністю самої людини, причому останній чинник проявляється все відчутніше.

Зростання екологічного навантаження на довкілля у світі і, як наслідок екологічної небезпеки, розпочалося у 1970-х роках. З цього часу воно здійснює значний вплив на економіку країн світу. У науковій літературі у цей час з'являється новий термін «економіко-екологічний ризик», під яким розуміється ланцюг економічних і екологічних взаємозв'язків: економіка → екологія → економіка.

Для запобігання можливих надзвичайних ситуацій та екологічних ризиків, управління ними, пошуками шляхів їх зниження займається низка міжнародних організацій та регламентів: Програма ООН з навколишнього природного середовища (ЮНЕП), Організація з економічної співпраці і розвитку (ОЕСР), Комісії Європейського Союзу (ЄС). Проблеми що виникають унаслідок надзвичайних ситуацій розглядаються у Директивах Комісії ЄС, технічних регламентах тощо.

Починаючи з 80-х років ХХ ст. у розвинених країнах, зокрема у Нідерландах, США, Японії, у практику природоохоронної діяльності стала активно впроваджуватися концепція управління, заснована на положеннях ризик-аналізу, згідно з якими індикатором ризику зниження якості навколишнього середовища виступає стан здоров'я людини. Саме тому країни почали збільшувати витрати на охорону навколишнього природного середовища.

Витрати на охорону навколишнього середовища включають: по-перше, витрати, що направлені на запобігання або зведення до мінімуму нанесення збитків навколишньому середовищу, по-друге, витрати на усунення наслідків погіршення навколишнього середовища або компенсації за них.

У таблиці 1 представлено динаміку витрат на охорону навколишнього середовища, що здійснюються в Україні, у тому числі підприємствами окремих видів економічної діяльності, які здійснюють найбільш суттєві витрати.

Як видно з даних таблиці, на охорону навколишнього середовища в Україні у 2019 році було витрачено 43,7 млрд. грн., що більше порівняно з 2018 роком на 27,2 %, а з 2016 роком – на 34,6 %. Найбільше витрачаються кошти на охорону навколишнього середовища в промисловості, у першу чергу в переробній, а також на підприємствах водо-, газо- та електропостачання. При цьому на підприємствах, що здійснюють постачання газу, електроенергії та пару у 2019 році порівняно з 2018 роком такі витрати зросли більш ніж у 2 рази.

Таблиця 1

Динаміка витрат на охорону навколишнього середовища в Україні
(млн. грн.)

Показник	Рік				Темп зростання,%	
	2016	2017	2018	2019	2019/2016	2019/2018
А	1	2	3	4	5	6
Витрати усього, з них:	32488,7	31492,0	34392,3	43735,9	134,6	127,2
- промисловість переробна	7746,7	8004,7	10323,8	11677,7	150,7	113,1
- промисловість добувна	5192,8	5968,1	7780,2	9371,1	180,5	120,4
- постачання газу, електроенергії, пару	6094,6	6148,8	4423,9	9458,2	155,2	213,8
- водопостачання, каналізація	9605,1	6523,3	8212,5	9697,6	101,0	118,1
- державне управління й оборона	779,8	1382,4	995,0	517,4	66,4	52,0

Джерело: складено автором на основі даних [1]

На рис. 1 представлена структура витрат на охорону навколишнього природного середовища за видами природоохоронних заходів у 2019 році.

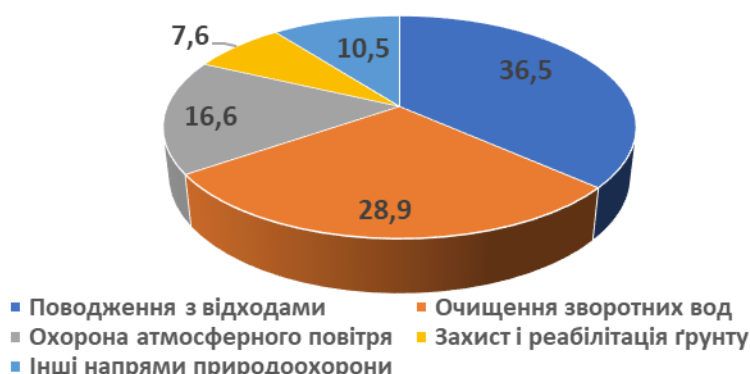

Рис. 1. Структура витрат на охорону навколишнього середовища, %

Джерело: побудовано автором на основі даних [1]

Отже, більше 60 % витрат на природоохоронні заходи в Україні йде на боротьбу з відходами та очищення зворотних вод. У той же час необґрунтовано мало витрачається на науково-дослідні роботи природоохоронного характеру: упродовж останніх років вони не перевищували 0,5 % від загальних обсягів екологічних витрат, що негативно впливає на впровадження в Україні передових інноваційних технологій.

Список використаної літератури:

1. Державна служба статистики України. Офіційний портал. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 12.11.2020 р.)